

ESEJI

Ambrozijansko pjevanje je živo

Petar Zdravko Blajić, Split

(Nastavak)

U drugom dijelu *Prvog kongresa o ambrozijanskom pjevanju*, koji je održan 1987. u prigodi proslave *Šest stoljeća milanske katedrale* (o čemu smo već pisali), zanimljiva tematska skupina s neočekivanim znanstveno-muzikološkim rezultatima bila je ona o nutarnjoj biti ambrozijanskih napjeva, a to znači o njihovoj modalnoj strukturi, te koliki su i kakvi bili prilagodbeni odnosi s drugim pjevanjima, i o njegovim utjecajnim odnosima na druge repertoare zapadnoga ili istočnog pjevanja; naime, u kojoj su mjeri na modalnu strukturu ambrozijanskih napjeva utjecali drugi načini (modalnog) pjevanja, a koliko je ambrozijansko pjevanje utjecalo na druga pjevanja, odnosno na njihovu modalnu strukturu. (Možda je suviše i spominjati ovo *modalno*, jer sve su ljestvice svojevrsni modusi, pa i naš jučerašnji i današnji *dur* i *mol*; u tom smislu svakolika glazba je modalna). Iako vrijeme o kojem govorimo nije uopće poznavalo naših današnjih komunikacijskih sredstava (televizija, radio, notni tisak, ploče, kasete...), ipak je onodobna znanstvena i umjetnička (glazbena) komunikacija, međuovisnost i utjecajnost na vrlo širokim prostorima ondašnje Europe i Mediterana bila neobično živa. Iz znanstveno-muzikoloških radova priloženih na Kongresu proizlazi da je ambrozijansko pjevanje imalo već onda, a to je uspjelo sačuvati do danas, kao možda ni jedno drugo pjevanje, *sapore arcaico* značajke (*miris*) daleke arhaičnosti i očitu, za ono vrijeme teško pojmljivu *koloraturnost*, koja će se kao tehnika pjevanja tek kasnije javiti u umjetničkoj glazbi.

Upravo ove dvije značajke, duboka arhaičnost i svojevrsna koloraturnost, najviše su sačuvale — uz ostalo — ambrozijansko pjevanje od *obnove* i *rekonstrukcije* (liturgijske) glazbe u vrijeme karolinške renesanse. I može se reći da je u doba toga nametnutog sukoba, napada i obrane, gdje je gregorijansko pjevanje bilo *napadač* a ambrozijansko se *branilo*, ambrozijansko pjevanje više utjecalo na gregorijansko nego obrnuto; radi se o umjetničkom i sadržajnom obogaćenju. To se je, naime, zbililo nakon velike reforme *Grgrura Velikog* i kasnije nakon

karolinške obnove koja je bila na crti gregorijanske preinake, a sve u svezi s revizijom i sistematizacijom napjeva i pjevanja. Gregorijanska reforma, kasnije pomognuta karolinškim nastojanjima, homogenizirala je liturgijsko pjevanje, a donekle i glazbu u Europi. Homogeniziranje je bilo moguće, jer je bilo vezano na estetske kanone one škole i epohe za koje je staro pjevanje *Rimske Crkve* bilo živo i u bujnom razvoju.

Zahvaljujući bitnoj vezanosti uz određeni obred, onaj *Milanske Crkve*, koja je snagom svoga ugleda i utjecaja uspjela sačuvati svoju obrednu posebnost, uspjelo je to i ambrozijanskom pjevanju u njemu. Najkriznije vrijeme borbe za opstanak, za autonomiju, usprkos sveopćoj *pianifikaciji*, svojevrsnoj uravnilovci, bilo je IX. stoljeće. Kada je *oluja* prošla, kada je ambrozijansko pjevanje uspjelo (s obredom) obraniti svoju opstojnost i autonomiju, okrenulo se je sebi, bilo mu je lakše sačuvati nutarnju raznolikost i preispitati čitav niz različitih utjecaja. Proučavanje ambrozijanskog pjevanja pod tim vidom već je urodilo značajnim rezultatima muzikološkoga i etnomuzikološkoga značaja. Temeljiti metodološki studij arhaične modalne ambrozijanske strukture dovodi na prag jezika zapadne glazbe i svjedoči o divnom zajedničkom izražajnom putu umjetnosti i (kršćanske) vjere kroz povijest zapadne kulture i civilizacije.

Istraživanjima u tom smjeru došlo se je do niza dokumenata o napjevima upotrebljivanim u suvremenom repertoaru *Milanske Crkve* koji svjedoče o utjecaju i jasnim vezama ambrozijanskog pjevanja s repertoarom sirijskoga, bizantskog, galikanskog i mozarapskog, a kao i posebnu novost i svezu s beneventanskim pjevanjem (o čemu dokumentaciju donose *Akti Kongresa*). Istraživanja, očito, o tome nisu završena iako su i dosadašnja donijela brojne i značajne novosti. Zaslugom *B. Stäb-leina*, možda najboljeg poznavatelja te grade, došlo se do zaključka, što je on i ranije govorio, da je zaista: "*Milano uvijek bio otvoren lijepome i dobrome odakle god ono dolazilo*".

(Nastavak slijedi)